

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců Mgr. Marka Bedřicha a Mgr. Jany Brothánkové v právní věci žalobce **P. Č.**, proti žalovanému **předsedovi Krajského soudu v Českých Budějovicích**, se sídlem Zátkovo nábřeží 2, České Budějovice, v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, o návrhu Krajského soudu v Českých Budějovicích na přikázání věci jinému soudu,

t a k t o:

Věc vedená u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod spisovou značkou 50 A 1/2016 **se p ř i k a z u j e** Krajskému soudu v Praze.

O d ů v o d n ě n í:

[1] Žalobce podal dne 31. 3. 2016 ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích žalobu na ochranu před nezákonným zásahem předsedy tohoto soudu, kterou se domáhal určení, že pokyn příslušníků justiční stráže Krajského soudu v Českých Budějovicích vůči žalobci ze dne 2. 3. 2016 byl ze své povahy nezákonný i neopodstatněný.

[2] Krajský soud předložil dne 5. 4. 2016 věc Nejvyššímu správnímu soudu s návrhem na delegaci vhodnou podle § 9 odstavec 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) s odůvodněním, že žalovaným orgánem veřejné správy je v tomto případě předseda krajského soudu, který má věc projednat a o žalobě rozhodnout.

[3] Nejvyšší správní soud zaslal dne 11. 4. 2016 žalobci i žalovanému výzvu, aby se ve smyslu § 9 odst. 3 s. ř. s. ve lhůtě jednoho týdne ode dne doručení výzvy vyjádřili k důvodu přikázání a k tomu, kterému soudu by měla být případně věc přikázána. Na uvedenou výzvu žalobce ani žalovaný nereagovali.

[4] Nejvyšší správní soud na tomto místě ve vztahu k žalobcem označenému žalovanému považuje za vhodné připomenout, že v řízení o ochraně před nezákonným zásahem, který žalobce spatřuje v jednání justiční stráže učiněném na základě pokynu předsedy soudu a v jeho mezích, je žalovaným podle § 83 s. ř. s. předseda soudu jakožto

správní orgán (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2008, č. j. 2 Aps 4/2008 - 138, dostupný stejně jako další citovaná rozhodnutí tohoto soudu na www.nssoud.cz). Justiční stráž je součástí Vězeňské služby České republiky (§ 3 odst. 1 zákona České národní rady č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, ve znění pozdějších předpisů), která je podle § 1 odst. 2 citovaného zákona ozbrojeným bezpečnostním sborem. Zásah justiční stráže je tak zásahem příslušníků ozbrojeného bezpečnostního sboru. V takovém případě je podle § 83 s. ř. s. žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí nebo jemuž je takový sbor podřízen. Protože žalobcem napadený zásah byl učiněn v budově soudu, na základě pokynu předsedy soudu a v jeho mezích, je třeba za žalovaného ve smyslu § 83 s. ř. s. považovat právě předsedu soudu, který justiční stráž předmětným pokynem řídil a který je podle § 30 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, správním orgánem, který podle § 9 citovaného zákona zajišťuje bezpečnost krajského soudu.

[5] Podle § 9 odst. 1 s. ř. s. *přikáže Nejvyšší správní soud věc jinému než místně příslušnému krajskému soudu, jestliže pro vyloučení soudců specializovaných senátů místně příslušného soudu nelze sestavit senát*. V citovaném ustanovení je upraven případ tzv. delegace nutné, která je podmíněna vyloučením všech soudců specializovaných senátů místně příslušného soudu, který má věc jako soud věcně a místně příslušný projednat a rozhodnout. S ohledem na výše uvedené skutečnosti nelze pro vyloučení soudců specializovaných senátů místně příslušného krajského soudu sestavit senát, a z toho důvodu jsou splněny zákonné podmínky pro přikázání věci jinému než místně příslušnému soudu.

[6] K věci samé Nejvyšší správní soud podotýká, že § 9 odst. 2 s. ř. s. upravuje *možnost Nejvyššího správního soudu přikázat věc jinému než místně příslušnému krajskému soudu, je-li to pro rychlost nebo hospodárnost řízení nebo z jiného důležitého důvodu vhodné*. Důvody vhodnosti mohou být různé v závislosti na předmětu řízení, postavení účastníků a jiných okolnostech. Zpravidla se vhodnou delegací předchází nutnosti dožádání. Z toho také vyplývá, že typickými důvody vhodnosti budou takové, které delegujícímu soudu umožní přijmout závěr, že jiným než místně příslušným soudem bude věc projednána hospodárněji a rychleji. Přihlédnout lze i k mimořádným poměrům účastníků řízení. Nejvyšší správní soud dovodil, že pro přikázání věci jinému než místně příslušnému krajskému soudu není dán důvod, který by spočíval v hospodárnosti řízení. Nejvyšší správní soud však shledal, že je nutné přikázat věc jinému krajskému soudu, neboť pro vyloučení soudců specializovaných senátů místně příslušného soudu nelze sestavit senát.

[7] Předsedkyně senátu příslušného podle rozvrhu práce tohoto krajského soudu nepřímou poukázala na důvody pro vyloučení všech soudců, kteří na tomto krajském soudu vyřizují agendu správního soudnictví. Žalobou ve věci samé je totiž napaden zásah předsedy krajského soudu, kterým měl být žalobce údajně nezákonně zkrácen na svých právech v řízení před citovaným krajským soudem, kterou by měl projednat a rozhodnout právě tento krajský soud, a o sporu by tak rozhodovali soudci, kteří u tohoto soudu působí.

pokračování

[8] V dané věci tedy jde o posouzení nestrannosti soudců Krajského soudu v Českých Budějovicích v situaci, kdy by měli posuzovat rozhodnutí předsedy soudu, u nějž sami působí.

[9] Nejvyšší správní soud v této souvislosti připomíná, že součástí práva na spravedlivý (fair) proces tak, jak je vymezeno v článku 36 odst. 1 Listiny a v článku 6 odst. 1 Úmluvy je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezájatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů práva v právo a právní stát (článek 1 odst. 1 Ústavy). Nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický stav soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.), o nichž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojmáná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat v širších souvislostech, také v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují objektivní okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce určitým, nikoliv nezaujatým vztahem k věci disponuje. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv pouze na skutečně prokázané podjatosti, ale je dáno již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, přístupný na www.nalus.usoud.cz).

[10] Nejvyšší správní soud ve shodě s citovanými rozhodnutími a se svou předchozí judikaturou (např. rozsudek tohoto soudu ze dne 30. 9. 2005, č. j. 4 As 14/2004 – 70) uvádí, „že vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoli na skutečně prokázané podjatosti, ale je dáno již tehdy, jestliže lze mít o jeho nepodjatosti pochybnost“. V této souvislosti považuje Nejvyšší správní soud vhodné odkázat také např. na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Piersack proti Belgii* ze dne 21. 9. 1982, v němž soud konstatoval, že z rozhodování by měl být vyloučen soudce, u něhož existuje opodstatněná obava, že není zcela nestranný, neboť v sázce je důvěryhodnost, kterou soudní moc musí vzbuzovat v demokratické společnosti a zejména u účastníků řízení (srov. též *Wettstein proti Švýcarsku* ze dne 21. 12. 2000, a nálezy Ústavního soudu zn. III. ÚS 441/03 ze dne 12. 1. 2005).

[11] Důvodné pochybnosti o nepodjatosti soudců příslušného soudu lze mít nejen z toho důvodu, že žalovaným je subjekt, proti jehož rozhodnutí v dané věci směřuje žaloba, neboť taková situace by automaticky nezakládala podjatost všech soudců tohoto soudu (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2006, č. j. Nad 35/2006 - 12), ale zejména z toho, že je přezkoumáváno rozhodnutí předsedy krajského soudu, který vykonává úkoly státní správy na úseku soudnictví (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 2. 2008, č. j. Nad 4/2008 - 47; usnesení tohoto soudu ze dne 30. 9. 2003, č. j. Nao 31/2003 - 16, usnesení tohoto soudu ze dne 26. 5. 2010, č. j. Nad 17/2010 - 40, či rozsudek totožného soudu ze dne 30. 9. 2005, č. j. 4 As 14/2004 – 70). Tato skutečnost tak

zavdává objektivní pochybnosti o nepodjatosti všech soudců specializovaných senátů správního soudnictví příslušného krajského soudu.

[12] Rovněž v dané věci nelze přehlédnout, že předmětem přezkumu je rozhodnutí předsedy krajského soudu vydané vůči žalobci v důsledku způsobu, kterým žalobce realizuje svá procesní práva. Na přijatých opatřeních upravujících způsob, jakým žalobce uplatňuje svá práva, by tak mohli mít zájem i ostatní soudci příslušného soudu, a proto je v zájmu nestrannosti soudního rozhodnutí, aby daný spor rozhodoval jiný než místně příslušný soud.

[13] V tomto ohledu je vhodné poukázat i na obecnou právní zásadu „*nemo iudex in causa sua*“, podle které nikdo nesmí být soudcem ve vlastní věci, a ve sporu mezi dvěma subjekty musí vždy rozhodovat nezávislý třetí subjekt. Tato obecná pravidla jsou obecně uznávána jako zásady spravedlnosti a to i tehdy, jestliže nejsou normativně vyjádřena v pozitivním právu (srov. Knapp, V. *Teorie práva*, C. H. Beck, Praha 1995, str. 83).

[14] Nejvyšší správní soud dospěl v posuzované věci k závěru, že jsou naplněny podmínky nejen pro delegaci vhodnou, ale i delegaci nutnou, neboť z povahy věci jsou v tomto případě v důsledku působení uvedené obecné právní zásady vyloučeni všichni soudci příslušného soudu pro možnou podjatost a není tak v souladu se zásadou materiálního právního státu, aby tento místně příslušný soud ve věci rozhodl.

[15] Vzhledem k výše uvedenému proto Nejvyšší správní soud přikazuje předmětnou věc k projednání a rozhodnutí Krajskému soudu v Praze, který je soudem svým sídlem nejbližším účastníkům řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. května 2016

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu